

**Протокол № 9 чергового засідання
Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини
Міністерства культури та інформаційної політики України**

16.06.2021

м. Київ

Присутні члени Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини (13): Бевз М. В. (онлайн), Бобровський Т.А. (частково онлайн), Груздо С.М., Гуцуляк Р.Б. (онлайн), Голота К.А., Діхтяр Я.Я., Желтовський В.В., Івакін В. Г., Кальницький М.Б., Кот С.І. (онлайн), Куделін А. Є., Титова О. М., Харлан О.В. (онлайн),

Відсутні члени Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини (3): Биков І. Ю., Осиченко Г.О., Цяук Л. І.

Присутні на засіданні (запрошені): Совінський Є.В., Рекута О.С., Губанов О.В., Кісельов К.Ю., В'язовський В.Є., Прокопенко І.В., Литвиненко І.А., Савостіна Л.Є., Поштаренко Ю.Г., Іщук М.О., Церетелі О.С., Томілович Л.В., Градун Е.В., Кондратенко О.С., Певна А.В. (онлайн), представник Путивльської МР (онлайн), Піщук М.О. (онлайн)

Головує: Діхтяр Я.Я. (голова НМР)
Протокол веде: Голота К.А. (секретар НМР)

Науково-методична рада з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури та інформаційної політики України (далі – НМР) під час чергового засідання 16.06.2021 одногосно підтримала порядок денний (див. Додаток № 1 до протоколу) та заслухала наступні питання:

Слухали:

1. Історико-архітектурний опорний план м. Вінниця

- 1.1. Науково-проектна документація «Межі та режими використання зон охорони пам'яток культурної спадщини м. Вінниці»;
- 1.2. Науково-проектна документація «Розроблення (коригування) історико-архітектурного опорного плану м. Вінниці»

Замовник Департамент архітектури та містобудування Вінницької МР
Розробник Український державний інститут культурної спадщини
Доповідач від розробника Попельницький О.О.

До відома наказ Управління культури і мистецтв Вінницької ОДА від 21.12.2020 № 188 Про затвердження проєкту: «Межі та режими використання зон охорони пам'яток культурної спадщини місцевого значення м. Вінниці»; протокол засідання Консультативної ради.

* Надійшло повідомлення від члена НМР Куделіна А.Є. про наявність конфлікту інтересів щодо п. 1 порядку денного (в голосуванні участі не братиме)

Виступили: Груздо С.М., Кальницький М.Б., Діхтяр Я.Я., Титова О.М., Совінський Є.В., Прокопенко І.В., Харлан О.В., Бобровський Т.А., Куделін А.Є., Бевз М.В., Поштаренко Ю.Г., Кот С.І., Желтовський В.В., Голота К.А., Івакін В.Г.

Ухвалили рішення:

1.1. Науково-проектну документацію з визначення зон охорони пам'яток культурної спадщини доопрацювати в робочому порядку в частині визначення меж і режимів використання територій зон охорони Костелу Монастиря Іезуїтів, а також встановлення зони охорони археологічного культурного шару на території Фестивального острова (де зберігся культурний шар XIII ст.), актуалізувати роботу (привести у відповідність до вимог чинної нормативної бази). Після доопрацювання рекомендувати розробку до затвердження у визначеному порядку.
(«ЗА» - 10 ; «ПРОТИ» - 1; «УТРИМАВСЯ» - 1; не голосував – 1).

1.2. Представлений історико-архітектурний опорний план м. Вінниці відхилити. Рекомендувати розробнику переопрацювати розробку з урахуванням рецензії О.В. Харлана (див. Додаток 2), зауважень фахівців УОКСМ МКІП (див. Додаток 3) та рекомендацій інших членів НМР, а саме:

- розділ «Етапи історичного розвитку» не розкриває належним чином еволюцію міста м. Вінниці (необхідно ширше використовувати архівні матеріали, слід обов'язково додати інформацію про Магдебурзьке право, пояси фортифікації, урбаністичну структуру тощо);
- режими використання території історичного ареалу слід визначати згідно з актуальним законодавством (вилучити норми про розробку історико-містобудівних обґрунтувань, посилання на ДПТ, а також вимоги про погодження МКІП проектної документації в історичному ареалі лише за поданням органами Вінницької ОДА та/або міської ради);
- для збереження історичної архітектурної домінанти необхідно обмежити граничну висоту забудови навколо монастиря Іезуїтів до 9-11 м.

1.3. Після переопрацювання представити історико-архітектурний опорний план м. Вінниці на повторний розгляд НМР.
(«ЗА» - *одноголосно*; 1 – не голосував)

Слухали:

2. Історико-архітектурний опорний план м. Святогірськ

Науково-проектна документація «Історико-архітектурний опорний план. Межі та режими використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів міста Святогірська Донецької області»

Замовник Святогірська міська рада

Розробник Донбаська національна академія будівництва та архітектури

Доповідач від розробника Губанов О.В.

До відома наказ Управління культури і туризму Донецької ОДА від 17.06.2020 № 76-од/193/20 «Про затвердження зон охорони пам'яток місцевого значення м. Святогірськ Донецької області» (на підставі протоколу засідання Консультативної ради)

** Повідомлень членів НМР про наявність конфлікту інтересів не надходило*

Виступили: Титова О.М., Груздо С.М., Кальницький М.Б., Діхтяр Я.Я., Куделін А.Є., В'язовський В.С., Голота К.А., Харлан О.В., Бобровський Т.А., Кот С.І., Кісельов К.Ю., Желтовський В.В.

Ухвалили рішення:

- 2.1. Представлену науково-проектну документацію доопрацювати згідно з зауваженнями, наданими членами НМР та фахівцями УОКСМ МКІП (див. Додатки 4, 5). З результатами доопрацювання ознайомити членів НМР Діхтяра Я.Я., Харлана О.В. та Титову О.М. в робочому порядку.
- 2.2. Після доопрацювання рекомендувати науково-проектну документацію до погодження і затвердження у встановленому порядку.
(«ЗА» - 9, «ПРОТИ» - 2, «УТРИМАЛИСЬ» - 2)

Слухали:

3. Історико-архітектурний опорний план м. Путивль

Науково-проектна документація «Коригування історико-архітектурного опорного плану, меж та режимів використання історичних ареалів, зон охорони пам'яток культурної спадщини міста Путивль Сумської області»

Замовник Путивльська міська рада

Розробник ДП «НДПмістобудування»

Доповідач від розробника Кондратенко О.С.

До відома протокол засідання Консультативної ради ОДА від 17.09.2020 № 1 (наказу місцевого органу немає)

** Повідомлень членів НМР про наявність конфлікту інтересів не надходило*

Виступили: Діхтяр Я.Я., Титова О.М., Куделін А.Є., Голота К.А., Груздо С.М., Кот С.І.

Ухвалили рішення:

- 3.1. Представлену науково-проектну документацію відхилити та зняти з розгляду у зв'язку з відсутністю погодженого та затвердженого у встановленому порядку ІАОП м. Путивля, який підлягає коригуванню.
- 3.2. Рекомендовано замовнику скоригувати завдання на розробку ІАОП та, відповідно, назву роботи.
- 3.3. Рекомендувати розробнику представити відповідні документи уповноваженого органу щодо легітимності нанесених меж заповідника, окремо розробити науково-проектну документацію з визначення зон охорони пам'яток та погодити її на місцевому рівні.
(«ЗА» - одногосно)

Слухали:**4. Історико-архітектурний опорний план м. Ізюм**

Науково-проектна документація «Історико-архітектурний опорний план м. Ізюм Харківської області з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів»

Замовник Ізюмська міська рада

Розробник ПОГ «Інститут культурної спадщини» ВРОКСУ

Доповідач від розробника Томілович Л. В.

До відома наказ Департаменту містобудування та архітектури Харківської ОДА від 29.12.2020 № 27 «Про затвердження меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури місцевого значення м. Ізюм Харківської області», наказ Департаменту культури і туризму Харківської ОДА від 11.12.2020 № 270 «Про затвердження меж і режимів використання зон охорони пам'яток історії, монументального мистецтва та археології місцевого значення м. Ізюм Харківської області» (на підставі протоколу засідання Консультативної ради)

* Надійшло повідомлення від члена НМР Харлана О.В. про наявність конфлікту інтересів щодо п. 4 порядку денного (в голосуванні участі не братиме)

Виступили: Бобровський Т.А., Діхтяр Я.Я., Куделін А.Є., Титова О.М., Харлан О.В., Голота К.А.

Ухвалили рішення:

- 4.1. Представлену науково-проектну документацію схвалити, при цьому рекомендувати включити до меж історичного ареалу територію пам'ятки місцевого значення «Будинок жилий» (вул. Соборна, 31; ох. № 7521-Ха).
- 4.2. Після коригування межі історичного ареалу відповідно до п. 4.1, рекомендувати науково-проектну документацію до погодження і затвердження у встановленому порядку.
(«ЗА» - одногосно; 1 – не голосував)

Слухали:**5. План організації території НІКЗ «Качанівка» (повторний розгляд)**

Замовник НІАЗ «Качанівка»

Розробник ПОГ «Інститут культурної спадщини» ВРОКСУ

Доповідач від розробника Томілович Л. В.

До відома протокол засідання НМР МКІП від 03.12.2020 № 7 (п. 2); таблиця врахування зауважень НМР.

* Надійшло повідомлення від члена НМР Харлана О.В. про наявність конфлікту інтересів щодо п. 5 порядку денного (в голосуванні участі не братиме)

Виступили: Діхтяр Я.Я., Титова О.М., Куделін А.Є., Груздо С.М., Голота К.А., Бобровський Т.А., Кот С.І.

Ухвалили рішення:

- 5.1. Представлену науково-проектну документацію схвалити, відзначити її високий методичний рівень та значний обсяг проведених досліджень.
- 5.2. Доопрацьований план організації території НІКЗ «Качанівка» рекомендувати до погодження і затвердження у встановленому порядку.
(«ЗА» - одногосно; 1 – не голосував)

Слухали:

6. Різне. Про стан доопрацювання проекту ІАОП м. Києва

Доповідач Діхтяр Я.Я.

До відома протокол засідання Робочої групи НМР від 14.06.2021 № 1

Виступили: Кот С.І., Титова О.М., Кальницький М.Б., Куделін А.Є., Груздо С.М., Бобровський Т.А., Желтовський В.В.

Ухвалили рішення:

- 6.1. Інформацію Діхтяра Я.Я. взяти до відома. Відзначити значні обсяги проведеної роботи та обґрунтованість додаткових зауважень НМР, наведених у протоколі засідання Робочої групи № 1 від 14.06.2021.
- 6.2. Повторно розглянути проект ІАОП м. Києва, доопрацьований відповідно до зауважень НМР на позачерговому засіданні, яке провести 14.07.2021.

Голова НМР

Я. Діхтяр

Секретар НМР

К. Голота

ПОРЯДОК ДЕННИЙ
засідання Науково-методичної ради
з питань охорони культурної спадщини
Міністерства культури та інформаційної політики України

«16» червня 2021р. о 14:00 год

м. Київ

- 1. Історико-архітектурний опорний план м. Вінниця** (1.1. Науково-проектна документація «Межі та режими використання зон охорони пам'яток культурної спадщини м. Вінниці»; 1.2. «Розроблення (коригування) історико-архітектурного опорного плану м. Вінниці»)

Замовник Департамент архітектури та містобудування Вінницької МР

Розробник Український державний інститут культурної спадщини

Доповідач від розробника Попельницький О.О.

До відома наказ Управління культури і мистецтв Вінницької ОДА від 21.12.2020 № 188 Про затвердження проєкту «Межі та режими використання зон охорони пам'яток культурної спадщини місцевого значення м. Вінниці» (на підставі протоколу засідання Консультативної ради)

- 2. Історико-архітектурний опорний план м. Святогірськ** (Науково-проектна документація «Історико-архітектурний опорний план. Межі та режими використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів міста Святогірська Донецької області»)

Замовник Святогірська міська рада

Розробник Донбаська національна академія будівництва та архітектури
МОН України

Доповідач від розробника Губанов О.В.

До відома наказ Управління культури і туризму Донецької ОДА від 17.06.2020 № 76-од/193/20 «Про затвердження зон охорони пам'яток місцевого значення м. Святогірськ Донецької області» (на підставі протоколу засідання Консультативної ради)

- 3. Історико-архітектурний опорний план м. Путивль** (Науково-проектна документація «Коригування історико-архітектурного опорного плану, меж та режимів використання історичних ареалів, зон охорони пам'яток культурної спадщини міста Путивль Сумської області»)

Замовник Путивльська міська рада

Розробник ДП «НДПМістобудування»

Доповідач від розробника Кондратенко О.С.

До відома протокол засідання Консультативної ради ОДА від 17.09.2020 № 1 (наказу місцевого органу немає)

4. Історико-архітектурний опорний план м. Ізюм (науково-проектна документація «Історико-архітектурний опорний план м. Ізюм Харківської області з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів»)

Замовник Ізюмська міська рада

Розробник ПОГ «Інститут культурної спадщини» ВРОКСУ

Доповідач від розробника Томілович Л. В.

До відома наказ Департаменту містобудування та архітектури Харківської ОДА від 29.12.2020 № 27 «Про затвердження меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури місцевого значення м. Ізюм Харківської області», наказ Департаменту культури і туризму Харківської ОДА від 11.12.2020 № 270 «Про затвердження меж і режимів використання зон охорони пам'яток історії, монументального мистецтва та археології місцевого значення м. Ізюм Харківської області» (на підставі протоколу засідання Консультативної ради)

5. План організації території НІКЗ «Качанівка» (повторний розгляд)

Замовник НІАЗ «Качанівка»

Розробник ПОГ «Інститут культурної спадщини» ВРОКСУ

Доповідач від розробника Томілович Л. В.

До відома протокол засідання НМР МКІП від 03.12.2020 № 7 (п. 2); таблиця врахування зауважень НМР.

6. Різне

РЕЦЕНЗІЯ**на науково-проектну документацію «Межі та режими використання зон охорони пам'яток культурної спадщини м. Вінниця» і «Розроблення (коригування) історико-архітектурного опорного плану м. Вінниця» (УДІКС)**

На рецензію представлено окремі розділи пояснювальної записки та кресленики науково-проектної документації розробленої для м. Вінниця. Текстові матеріали умовно розділені на дві групи (внаслідок фрагментарного викладення матеріалів і відсутності титульних аркушів, складу роботи та вступної частини з метою, завданнями і результатами не можливо зрозуміти кількість представлених робіт). У **першій групі** файлів представлено **9 текстових файлів**, які позначені за номерами розділів пояснювальної записки: 1.1_Коротка історична довідка; 1.2_Ландшафт; 1.3_Містобуд_розвиток; 2.1_ПланувСтруктура; 2.2_ОсоблІсторЗабудови; 2.3_Характеристика елементів історичного озеленення та благоустрою; 2.4_Арх_Простор_структура; 3.0_; Склад виконавців ІОАП і 2 **кресленики** (Vinnica_IAOP_10000.jpg – «Історико-архітектурний опорний план міста Вінниця. Основне креслення» та Vinnica_zony_10000.jpg – «Проект зон охорони пам'яток культурної спадщини міста Вінниця»). У **другій групі** файлів (папка «Vinnica_zony») представлено **8 текстових файлів** (100_Номенклатура_зон_охорони.pdf; 101_Територ_охоронні_зони_площі_.pdf; 102_Зони_регулювання_забудови.pdf; 103_Архео_культ_шару_Потупчик_.pdf; 104_Ландшафт_охорон.pdf; 105_Ареал_режими_.pdf; 105_Ареал_старий_режими_.pdf) і **6 кресленників** (без врахування продубльованих з першої групи, Vinnica_landshaft_zony-A_1.pdf; Vinnica_rozvytok_zony-A_1.pdf; Vinnica_Vizual_.pdf; Vinnica_zony_2000.jpg; Vinnica_zony_2000.pdf; Vinnica_zony_2000_2.pdf).

Група матеріалів I.

У складі роботи виконаної УДІКС (м. Київ) представлено Коротку пояснювальну записку (**1.1. Коротка історична довідка** 10 с.). Текстова частина коротко відображає основні історичні події м. Вінниці. Структура тексту не має вступної частини. Бажано відкорегувати 1-й абзац (визначити час в якому автор подає інформацію та відредагувати граматику). Відсутні будь-які посилання на використані джерела (не представлено).

Найкращим за якістю є розділ 1.2 (**1.2. Ландшафт**), оскільки в даному напрямку авторам тексту вдалося зібрати значну кількість інформації і фахово подати загальну картину поставленого завдання. Нажаль, не позначено використані джерела.

Розділ 1.3 «Основні етапи розвитку планування та історичного формування забудови м. Вінниці» (**1.3 Містобуд_розвиток**, 20 с.) виконано не коректно (не визначено етапи, не доопрацьовано текст, не охоплено всі відомі історичні межі планувального розвитку, багато граматичних помилок і побажань, відсутній перелік джерел). У даному розділі просто зведено перелік об'єктів та робіт без аналізу і узагальнюючих характеристик. Файл з зауваженнями і побажаннями в додатках надається рецензентом.

Розділ 2.1 «Аналіз існуючої планувальної структури» (2.1_ПланувСтруктура, 1 с.) не відповідає поставленому завданню, відсутні «особливості історичного планування як базовий визначник традиційного характеру середовища», «опис меж територій пам'яток культурної спадщини, їх комплексів (ансамблів), охоронюваних археологічних територій», «роль територій з нерухомими об'єктами культурної спадщини та історичною забудовою у планувальній структурі населеного пункту».

Розділ 2.2 (2.2_ОсоблІсторЗабудови, 4 с.) без посилань на джерела.

Розділ 2.3 (2.3_Характеристика елементів історичного озеленення та благоустрою, 6 с.) відсутня інформація про елементи історичного благоустрою, представлено лише інформацію про озеленення парків і скверів, про вулиці і площі інформація відсутня, виконано без посилань на джерела, потребує редагування граматичних помилок.

У Розділі 2.4 (2.4_Арх_Простор_структура, 5 с.) не наведено використаних джерел.

Розділ 3. «Комплексна історико-культурна оцінка території м. Вінниця (3.0_, 50 с.) виконана наполовину! Підрозділ 3.1.1 «Археологія» доволі розлогий, але без узагальненої оцінки і перспективних місць досліджень. Не вказано використаних джерел. Підрозділи 3.1.2 «Архітектура», 3.1.3 «Історія», 3.1.4 «Монументальне мистецтво», 3.2 «Історико-культурні заповідники...» - інформативні, однак, без узагальнень, аналізу і висновків! Потребують граматичного упорядкування.

Підрозділи 3.3 «Аналіз зон охорони пам'яток культурної спадщини...» і 3.4 «Загальна характеристика історичних ареалів...» – відсутні! Доопрацювати! Як раз в цих розділах найактуальніші питання даної роботи (якщо вона має за мету корегування колишніх розробок, кількість ареалів, площі і межі охоронних зон та режими використання).

Щодо інших частин текстових – їх не було надано (вступна частина, історична картографія, історична іконографія, сучасна фотофіксація, перелік використаних джерел, додатки – протоколи засідань)!

Кресленники: «Історико-архітектурний опорний план міста Вінниця. Основне креслення М 1:10000» (Vinnica_IAOP_10000.jpg) Без стадії і нумерації аркушів, в штампі заявлено тему «Розроблення (коригування) історико-архітектурного опорного плану м. Вінниця» (в інших аркушах, фігурують інші назви!), межі історичного ареалу по обох берегах річки (не було ніде позначено про те, що це – старий кресленик); «Проект зон охорони пам'яток культурної спадщини міста Вінниця. М 1:10000» (Vinnica_zony_10000.jpg). Без стадії і нумерації аркушів, в штампі заявлено тему «Науково-дослідні роботи з визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток культурної спадщини м. Вінниця».

Група матеріалів II.

Окремим блоком виконавцем надано фрагментарні матеріали з іншою нумерацією без загального змісту, пояснень і орієнтирів.

В текстових файлах (100_Номенклатура_зон_охорони.pdf; 101_Територ_охоронні_зони_площі. pdf; 102_Зони_регулювання_збудови.pdf; 103_Архе_культ_шару_Потупчик. pdf; 104_Ландшафт_охорон.pdf; 105_Ареал_режими. pdf; 105_Ареал_старий_режими. pdf) велика кількість застарілої інформації, її ж представлено в креслениках. Слід прибрати застарілу

інформацію щодо режимів використання території історичного ареалу (згадка про історико-містобудівні обґрунтування та граничної поверховості будинків та споруд – «що визначається на підставі затвердженого детального плану території, ... на підставі проекту забудови кварталу або містобудівного (історико-містобудівного) обґрунтування...») і відкоригувати відповідно до новітніх зразків.

Кресленики: **«Ландшафт міста Вінниця. М 1:25000» (Vinnica_landshaft_zony-A_1.pdf)** в штампі заявлена назва «Науково-дослідні роботи з визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток культурної спадщини м. Вінниця» - відсутня стадія і нумерація, загальна назва не співпадає з кількома іншими креслениками; в умовних позначках і на самому кресленнику відсутні вододіли, основні природні вісі; велика кількість позначених пам'яток різних кольорів в центральній частині міста перекриває інформацію про ландшафт.

«Територіальний та планувальний розвиток. Історичні райони міста Вінниця. М 1:25000» (Vinnica_rozvytok_zony-A_1.pdf) в штампі заявлена назва «Науково-дослідні роботи з визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток культурної спадщини м. Вінниця» - відсутня стадія і нумерація, перевірити загальну назву у відповідності до теми проекту; в умовних позначеннях наведені 1-й, 2-й, 3-й, 4-й, 5-й етапи розвитку відповідно до яких слід привести текстову частину (див. вище, Розділ 1.3 «Основні етапи розвитку планування та історичного формування забудови м. Вінниці» (1.3_Містобуд_розвиток, 20 с.), 1-й історичний етап не видно на кресленнику (зовсім не видно структури укріплень міста), не простежується місцерозташування укріплених монастирів; в умовних позначеннях вказано «історичні площі», а на кресленнику вказана лише одна, хоча в тексті згадувались окремі поселення етнічних громад з площами; умовне позначення «християнські храми» вказують місця збережених і втрачених храмів? Слід відокремити втрачені для розуміння загальної картини; на даному кресленнику слід показати первинні русла річок і місця давніх містобудівних утворень, що підпадають територіально в сучасні межі міста (у текстовій частині йшлося про кілька укріплень і культові ансамблі, яких не видно на мапі).

«Визначення розкриття пам'яток архітектури та містобудування історичного центру м. Вінниці» (Vinnica_Vizual_.pdf) в штампі заявлена назва «Історико-архітектурний опорний план з визначенням зон охорони пам'яток культурної спадщини та меж і режимів використання історичних ареалів» - відсутня нумерація; стадія «НД» - «Нормативний документ» чи «Науково-дослідний»? (тоді, не правильно вказано, уважно перевірити стадію!); відсутні в умовних позначеннях і на кресленнику – видові вісі, втрачені видові вісі, видові точки, історичні містобудівні доміанти, сучасні доміанти, історичні архітектурні акценти, характерні відстані (якісні пороги) видового розкриття пам'яток, видові планувально-композиційні вісі, підпорядковані планувально-композиційні вісі, планувально-композиційні вузли; не правильно позначено «дисгармонічну забудову» (краще перекреслювати об'єкти, щоб було видно проблематику).

«Проект зон охорони пам'яток культурної спадщини міста Вінниця. Центральний історичний ареал. М 1:2000» (Vinnica_zony_2000.jpg) в штампі

заявлена назва «Науково-дослідні роботи з визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток культурної спадщини м. Вінниця» - відсутня стадія і нумерація, не позначено площу історичного ареалу, не надано посилань на інші кресленики в яких розшифровано маркування зон охорони, в межах історичного ареалу територіально розташовано три зони регулювання забудови серед яких вказано зону 3-ї категорії з режимом активного перетворення! Чого бути не може!

«Проект зон охорони пам'яток культурної спадщини розташованих за межами центрального історичного ареалу міста Вінниця. М 1:2000» (Vinnica_zonu_2000_2.pdf) в штампі заявлена назва «Науково-дослідні роботи з визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток культурної спадщини м. Вінниця» - відсутня стадія і нумерація, не позначено назви, площі окремих зон охорони, не надано посилань на інші кресленики в яких розшифровано маркування зон охорони.

«Проект зон охорони пам'яток культурної спадщини міста Вінниця. М 1:10000» (Vinnica_zonu_10000.pdf) в штампі заявлена назва «Науково-дослідні роботи з визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток культурної спадщини м. Вінниця» – вірогідно основний кресленик!? відсутня стадія і нумерація, не надано посилань на інші кресленики в яких слід розшифрувати маркування зон охорони; в описі режимів використання території історичного ареалу вказано неприпустимі речі: «...гранична висота (поверхня даху будинків та споруд визначається на підставі затвердженого детального плану території, ...на підставі проекту забудови кварталу або містобудівного (історико-містобудівного) обґрунтування»!? слід відредагувати текст і прибрати всі застарілі і не вірні рекомендації; історико-містобудівні рекомендації вгадуються неодноразово – це застаріла інформація; відсутня загальна назва «зона охоронюваного ландшафту», замість неї визначено дрібні зони з дрібними назвами: «зона охоронюваного ландшафту пам'яток історії», «зона охоронюваного ландшафту пам'ятки архітектури», зона охоронюваного ландшафту комплексу пам'яток», зона охоронюваного ландшафту на території єврейської кладовища», «зона охоронюваного ландшафту пам'ятки історії»; Відсутня інформація про площу Центрального історичного ареалу (215,663 га) та площу міста 11315,797 га – відповідно відсоток площі ареалу від загальної площі міста – 1,91%.

Висновки і рекомендації: Виконавцем документації по м. Вінниця надано не повну інформацію науково-дослідної роботи, в наслідок чого перед тим як можна буде рекомендувати подальші дії і форми розгляду, пропонується представити чітку структуру роботи, коректно в подальшому відноситися до представлених робочих матеріалів. Ті ж матеріали що надані на розгляд потребують детального корегування і доповнення. В робочому порядку рекомендується надати матеріали і погодити основні питання дій з Науково-методичною радою для визначення подальших рішень.

Член Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини МКІП

О. Харлан

ЗАУВАЖЕННЯ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ Управління охорони культурної спадщини та музеїв МКІП до проекту ІАОП м. Вінниці

1. Чітко пояснити концепцію представленої розробки – зокрема, в чому саме полягає коригування ІАОП (актуалізація?), які тут нові проектні рішення?
2. Паперовий варіант науково-проектної документації «Межі та режими використання зон охорони пам'яток культурної спадщини м. Вінниці» до МКІП не подано. Наданий електронний варіант представляє собою просто розрізнені робочі файли – немає цілісної картини, неможливо працювати з документом.
3. Відсутня нумерація сторінок у змісті ІАОП – складно орієнтуватись у тексті ПЗ.
4. У представленому проекті ІАОП чинні зони охорони пам'яток та історичні ареали, затверджені наказом МКТ у 2010 р., показані частково (зокрема, відсутній Замостянський історичний ареал – без чіткого обґрунтування у тексті ПЗ). Слід або показати цей ареал або чітко дати у тексті ПЗ проектну пропозицію про доцільність його скасування (наприклад, у висновках на стор. 105-106). У розділі 3.4. на стор. 107 дати характеристику визначеного у ДАНІЙ роботі Центрального історичного ареалу, а не ареалу зразка 2007 року.
5. Необхідно повністю переробити розділ щодо режимів використання зон охорони пам'яток та історичного ареалу (його скопійовано з НПД 2010 р. без жодної актуалізації, хоча за цей період змінилось законодавство):
 - опис режимів на стор. 107-110 (текстова частина ПЗ) та на стор. 117-120 (таблична форма) не співпадає;
 - подати коректне визначення земель історико-культурного призначення (стор. 103, 107 та 117 + повтор в таблиці на кресленні), додати їх площу в га та у %;
 - прибрати з тексту всі згадки про розроблення історико-містобудівних обґрунтувань (ІМО) – на стор. 108, 109, 112 та у таблиці на стор. 117-120; натомість додати конкретні висотні обмеження (у поверхах та метрах);
 - видалити норму про те, що граничну висоту визначає ДПТ (стор. 108, 117);
 - видалити норму «за поданням ООКС Вінницької ОДА на підставі висновків ООКС Вінницької міської ради» (стор. 109, 119) – не передбачено чинним законодавством;
 - щодо граничної висоти уточнити: від рівня денної поверхні до *гребеня даху*;
 - актуалізувати всі застарілі назви та поняття (по тексту є Держкультспадщини МКТ на стор. 109-110; вул. Першотравнева на стор. 108; пункти міліції, телеграфні станції та телефони-автомати на стор. 114-116) тощо;
 - при посиланні на зони охорони пам'яток місцевого значення додати реквізити відповідного наказу місцевого органу охорони культурної спадщини Вінницької ОДА (наказ Управління культури і мистецтв Вінницької ОДА від 21.12.2020 № 188);
 - добудови, надбудови та ін. зміни пам'яток – заборонені !!! (стор. 118, 120).
6. Перевірити у тексті та виправити: стор. 101 – чомусь зазначено, що З.О.Л. Вінниці затверджені розпорядженням КМДА (?!).
7. Стор. 104, абз. 2 – для щойно виявлених об'єктів зони охорони не визначаються (але може бути встановлена зона охорони археологічного культурного шару).

ЗАУВАЖЕННЯ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ до ІАОП Святогірськ

1. Містобудівний аналіз виконано досить поверхово (переглянути, доповнити).
2. Переробити переліки пам'яток (додаток А) – бажано подати їх за формою Державного реєстру нерухомих пам'яток України, при цьому врахувати:
 - розбити на категорії (місцевого значення, національного значення, щойно виявлені об'єкти та пропонувані), але з суцільною нумерацією;
 - класифікація пам'яток за функціональним призначенням (п. 2.2.) не передбачена (але можна залишити цю інформацію суто довідково);
 - на стор. 53, 87 дати точну кількість пам'яток всіх видів та категорій; на стор. 97, 98, 99, 100 – вказати охоронні №№ пам'яток та підстави взяття на облік (реквізити документів); додати всі пам'ятки ДІАЗ (на стор. 127);
 - перевірити підстави взяття на облік (рішення/накази/постанови, с.123).
3. Перевірити статуси об'єктів культурної спадщини – які дійсно мають статус пам'яток, а які ні (щойно виявлені об'єкти не мають категорій і для них не визначають зони охорони – перевірити на стор. 100-101 і в додатку).
4. Додати реквізити документа (чи був наказ МКТ?), яким затверджені межі заповідника: на стор. 53, 94 є лише посилання на погоджений Мінкультури проект землеустрою («Донбасбудрозвідування», 2009 рік), яким «були відкориговані межі заповідника» – але межі заповідників визначаються зовсім інакше (це має бути план організації території або хоча б старий генплан), і вони не погоджуються, а затверджуються наказом.
5. Видалити п. 4.1 (стор. 105) – межі території заповідників встановлюються (коригуються) окремою науково-проектною документацією, а не в ІАОП. Це можна дати в кінці розділу як пропозицію розробника (рекомендовано розробити план організації території заповідника, в якому уточнити межі). В рамках даної роботи на описані ділянки можна поширити зони охорони пам'яток та відповідні режими використання території.
6. С.121, п.4.3 – не «історичного», а археологічного культурного шару (ДБН).
7. На стор. 110 ПЗ прописати в метрах граничну висоту нової забудови в історичному ареалі (зараз вона присутня лише на кресленні) та прописати формулювання з пункту 8 постанови КМУ від 13 березня 2002 р. № 318.
8. На стор. 111 – З.О.Л. в ареалі – на початку абзацу 2 додати «Вимагається».
9. На стор. 111, 115 – «згідно містобудівного зонування» (може охоронного?), перевірити наявність археологічного культурного шару на кресленні.
10. На стор. 112: сумнівною виглядає норма «вважається за необхідне зниження поверховості існуючих будівель до 5 м...» (як це можливо реалізувати?) - необхідно її скоригувати (крім того, поверховість зазначають у поверхах).
11. Додати в кінці п. 4.4. – окремо прописати режим використання території історичного ареалу з чіткими обмеженнями (або хоч посиланням на креслення) і додати інформацію про наказ Управління культури і туризму Донецької ОДА щодо зон охорони пам'яток місцевого значення.
12. Розділити креслення – ІАОП та Зони охорони. Звернути увагу, що З.О.Л. виходить за межі міста (може виникнути питання розподілу повноважень).

РЕЦЕНЗІЯ

на науково-проектну документацію «Історико-архітектурний опорний план. Межі та режими використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів міста Святогірська Донецької області» (Донбаська національна академія будівництва та архітектури)

На рецензію представлено пояснювальну записку та кресленики науково-проектної документації розробленої для м. Святогірськ. Текстові матеріали зібрано в одному файлі з титульними аркушами і додатками. Склад роботи і завдання на проектування з кількома протоколами представлено у складі документації. Сертифікат вказано.

Виконавці провели значну роботу, проте, слід зосередити увагу на переліку питань:

1. На подібні проекти влаштовують тендери. Якщо ДонНАБА виконує проєкт, значить вона виграла тендер? Це перш за все учбовий заклад, проєктуванням вони можуть займатися, однак краще перевірити деталі замовлення Святогірської міської ради;

2. У **вступній частині ПЗ (00_ПЗ Святогірськ_27.05.2020.pdf - С.9)** жодного слова про Генеральний план міста, про необхідність розроблення, про «Список історичних населених місць України», про офіційну дату заснування населеного пункту, мета дослідження, об'єкт дослідження, предмет дослідження, попередні розробки (за наявності), про особливий підхід до роботи з історичними населеними пунктами, актуальна нормативна база досліджень (закони останніх редакцій),

3. **Коротка історична довідка** позбавлена інформації про архітектуру, містобудівну специфіку Святогірська, мізерна інформація про генеральні плани до 2003-2004 і їх особливості. Граматичні помилки на с. 10, 14, 16, 17, 20 (у більшості випадків русизми);

4. **Природні особливості місцевості** слід починати з загальної інформації – розташування, кліматичні зони, рельєф (рівнини, гори, низовини, височини...), форма гір, позначки рельєфу над рівнем моря, приурочення до певних тектонічних структур, а потім місцеві особливості і структури, форми рельєфу, геоморфологічна будова, клімат, напрямки вітрів, гідрологічні умови, характерні риси річок, озер, особливості лівого-правого берегів, а потім вплив природних умов на історичний розвиток міста протягом усього періоду його існування (пункти А, Б, В). Слід доповнити представлений розділ;

5. В **Основних етапах розвитку планування** знову не вказано офіційної дати заснування міста! Етапи слід нумерувати I-й, II-й і т.д., а потім вже вказувати часові межі кожного з них – це допоможе логічніше навести інформацію в кресленику «Схема територіального і розпланувального розвитку». Не зовсім зрозуміло чим обмежуються обрані часові межі? Етапи розвитку не визначено з точки зору містобудівного процесу, відсутня інформація про архітектурно-містобудівні особливості поселення і монастиря, архітектурних доміант і

складових лаври (не просто історичного, а архітектурно-містобудівного!). Можливо доповнення даного розділу допоможе довести правильність представлених часових меж етапів розвитку, або спростувати думку авторів. Наприклад, яким чином на планувальну структуру вплинув період 1941-1943 років? Дуже формальний підхід до даного розділу. Було б добре, якби не просто вказувалось про складення схем та планів, а про їхні основні характеристики, втілення певних ідей, розвиток інфраструктури, або деградацію, поняття ансамблевості, композиційний задум і т.п. Невже за 1991-2019 рр. нічого не було збудовано, розроблено, відновлено? Даний підрозділ слід доповнити. Невже не можна навести аналіз розвитку монастирського комплексу і його складових? «З кількох культових і господарчих споруд» – яких саме? Якої архітектури? Орієнтація за сторонами світу (вхід з боку річки – це лише фрагмент. Як орієнтовано було храми? Які матеріали використовувались? Українська традиційна архітектура?), місце заснування (чому саме цей прибережний майданчик?), особливості укріплень (окрім конфігурації, матеріали, фортифікаційні складові). Чому територія почала розростатись на схід? Чи відома архітектура дзвіниці над брамою головного входу? Які принципи за вашими спостереженнями вкладено в основі створення обителі? Граматичні помилки на С. 33, 34, ; Що за архітектурою являє собою Вознесенська церква? Яка на її місці була дерев'яна церква? Вона не була домінантою? Архітектура Миколаївської церкви, Покровської, Успенського собору. Важливо робити опис особливостей в різні етапи, а не лише в останній; Не правильно прив'язувати етап розвитку до створення креслення, оскільки його втілення чи навряд обмежується такими часовими межами (1900-1917); що таке «ум. межа»? Зміна влади відбулася 1922 р. то чому ж етап починався в 1917 р. і що відразу змінилося в планувальній структурі? Коли був виконаний комплексний благоустрій території новоствореного будинку відпочинку (С.37)? так була порушена архітектурно-просторова композиція (С. 39) чи не була? Твердження «Було зруйновано кілька будівель оздоровчих установ, що могли б в подальшому стати композиційними акцентами в плануванні та забудові міста» - це що за фантазії? Післявоєнне відновлення виконувалося на основі генплану? Якого? Що являли собою житлові та громадські комплекси? (С.40) – на основі якого проєкту в 1975 р. було заплановано розвиток території санаторію ім. Артема (Повна назва, виконавці, установа); (С. 41-42) чому основні етапи розвитку планування та історичного формування в останньому етапі сягають 2019 року? Проєкт же 2020 року! Останній етап чим вирізняється від попереднього? Не забувайте – етапи розвитку планування!!!

6. Підрозділ **аналіз особливостей історичного формування забудови** висвітлено не в повному обсязі. (С. 42) Перераховано спостереження щодо особливостей існуючого стану забудови, а не проаналізовано особливості історичного формування забудови (чому саме в цьому місці виникає сакральний комплекс? Під впливом яких чинників? Яких архітектурних традицій?). Потрібно не констатувати, що тут включено в панораму ландшафту комплекс монастиря, а яким чином це робилося і змінювалося у часі (створення домінант, домінування ландшафту і т.п.). Чим обумовлена компактність забудови центральної частини і чому виникла «розпластаність» комплексів санаторного призначення? Яким чином враховувалася наявність великої кількості лісових масивів та на що це

вплинуло? (С. 43) як вплинуло місце розташування поселення на невелику поверховість забудови? Важливі питання при визначенні цінності та сучасного стану забудови: категорії пам'яток, види, дати створення, стилістичні особливості, власник, користувач (слід зазначити чіткі назви організацій та статус)! Слід доповнити інформацію! «Внесли зміни» - це констатація інформації, потрібно аналізувати, яким чином нове будівництво вплинуло на панораму історичної забудови комплексу лаври! З забудовою 1950-х рр. слід обережніше поводитися і стверджувати про унікальність на основі опису і відповідного аналізу.

7. Підрозділ **опис втрачених будинків, споруд, фортифікаційних укріплень** (С. 44-48) слід доповнити: *огорожа (стіни і вежі) монастиря* – доповнити форму, матеріали, кількість башт, стилістичні особливості; *Охтирський скит* – яка була церква Охтирської ікони Божої Матері? Що собою являла лікарня? (історія – це прекрасно, однак слід робити опис втрачених споруд); *Арсеньєвський скит* – ті ж зауваження (архітектура втрачених будівель) і всі інші пункти доповнити описами стилістичних особливостей втраченої архітектури.

8. Підрозділ **опис меж територій пам'яток культурної спадщини** (С. 53): чи розроблялися проекти з межами СДІАЗ з 1980 по 2009? Що коригували в 2009 р.? Яка площа була первинна, а яка після корегування? Єдина площа чи з кількох кластерів? Довжина межі? Слід додати опис та інформацію; (С. 54) площа території будинку, в якому зупинявся Чехов? Довжина межі (периметру)? Охоронний номер? (С. 54-56) Площа меморіального комплексу, або його окремих складових? Загальна довжина меж кожної пам'ятки? (С. 56-57) яка площа НПП «Святі Гори» і яка довжина загальної межі з містом? Пункт 1 щодо пам'яток археології: місцезнаходження чого? Площа потрібна (хоч нижче і вказано про умовність визначення)! Всі пам'ятки – площі і межі (опис)! (С. 57) Дві ділянки – монастиря і Банного пропонується як зони охоронюваного археологічного шару? Площа і опис меж з довжиною периметру!

9. Підрозділ **роль територій з нерухомими об'єктами культурної спадщини...** (С. 57-58) потребує доповнення: площі заявлених комплексів, загальна площа міста, порівняння відсотків;

10. Підрозділ узагальнена характеристика архітектурно-художніх особливостей (С. 59) – Преображенська церква (чому стиль русько-візантійський з елементами західноукраїнського бароко? Українське бароко було не лише на заході!), Всіхсвятський храм (русько-візантійський з елементами модерну? Рік будівництва говорить про стилістичні особливості!); (С. 60, п. 6) які елементи середньовічної російської архітектури в Успенському соборі? Рік будівництва дивіться і все стане зрозумілим! *Громадські будівлі* – церкви по вашому не громадські будівлі? Слід зазначити статус комплексу з обмеженим доступом? Більш за все, перші громадські споруди з'явилися на базарі? Торгівельні ряди, школи були при церквах? Які особливості громадських будівель наприкінці ХІХ ст.? Чому використовували саман, мазанки, дерев'яні крові? Чи використовували каміння для будівництва? (С. 61) *Житлові будівлі* – цегла була місцевого виробництва? Чи привозна? Цегляний стиль – місцевий? Яка кількість споруд виявлена, щоб стверджувати про цегляний стиль? (С.62) Український архітектурний стиль? Які характеристики? Чи відомі автори? Житлові споруди 1940-1950-х рр. – які будівельні матеріали, елементи оздоблення, фарбування, тинькування, деталі? Чи

використовувались під час вибору місць розташування якісь особливості візуального сприйняття, акцентування, домінування? Масштаб? Колишня електростанція – приклад промислової архітектури або інженерної. (С. 63) **Господарські будівлі** – господарського двору чого? Риси традиційної архітектури якої? Якого періоду? **Інженерні споруди** чомусь випали з опису? Мости – головна вісь сприйняття, головний зв'язок, різні за часом мости, де ж інформація про об'єднання двох берегів міста?! **Фортифікаційні споруди** – «..мають архітектурно-художні ознаки російського стилю»?! Що за стиль? Які характеристики? Якого часу? (С. 64) – За видами (акцентую увагу на застарілу назву «архітектури та містобудування»! дійсно, так було, маємо надію що далі по тексту і в креслениках це буде виправлено!); (С. 65) **за архітектурно-просторовими ознаками** – домінанти просторової композиції характеризуються впливом у певному просторі (долина річки, низинний лівий берег і т.інш.), тож обмеженням є простір конкретного природного ландшафту, або його складових. Виникає питання про необмежені простори! Як це? Видимі матеріальні межі – не зовсім коректне формулювання, з врахуванням представлених ознак. Маленькі за величиною простори – локальні, глибинні і фронтальні простори характеризуються розміщенням і сприйняттям. Забудова лаври більше фронтальна ніж глибинна.

11. **Історичні та сучасні містобудівні домінанти** (С. 69) – перш за все почати слід з домінуючого ландшафту правобережної частини міста, яка створила підґрунтя для виникнення і розвитку ансамблю монастиря (не лише дві гори, а цілий гребінь)! Долина річки – просторова домінанта, існування якої надає можливість розкриття і сприйняття з різних відстаней потужного крейдяного хребта! А вже потім штучні домінанти та акценти, що підпорядковуються окремі складові природного ландшафту, який в наслідок масштабу залишається домінуючим! Лівобережна частина міста в силу пологості підпорядкована високому прогилежному берегу і його складовим. Акцентам монастиря слід надати характеристик (як розташовані, що підкреслюють, або на чому акцентують увагу, а не просто посилатися на фотографії). Взагалі не вистачає глибини аналізу в усіх підрозділах пов'язаних з архітектурою, містобудуванням, композицією і стилістикою!!!

12. Потребує тлумачення речення на (С. 89) «Також є низка щойно виявлених історичних об'єктів, - визначних місць (місць створення картин та скульптури)..»? Або нерозуміння, або плутанина!

13. Підпункт 3.3 **Аналіз зон охорони пам'яток культурної спадщини** (С. 93) – яка офіційна дата заснування міста?! Ніде не згадується! Чому?

14. (С. 94) – останній абзац (як можуть бути змінені межі охоронних зон пам'яток історії під час реконструкції?);

15. (С.97-98) **пам'ятки архітектури і історії (національного значення)** – відсутній опис пам'яток, стилістичні особливості, матеріали будівництва; (С. 99) **пам'ятки монументального мистецтва (нац. значення)** - відсутній опис пам'яток, стилістичні особливості, матеріали будівництва, (С. 99) **архітектури і історії (місцевого значення, які запропоновані для надання статусу національного значення)** – щоб пропонувати об'єкт потрібно виконати ретельний опис, щоб довести його цінність, цього нема! (С. 99-100) **пам'ятки архітектури і історії (місцевого значення)** - відсутній опис пам'яток, стилістичні особливості,

матеріали будівництва; (С. 100-102) *щойно виявлені об'єкти культурної спадщини* – також потребують короткого опису! До того ж плутанина в статусі щойно виявлених об'єктів (місцева-національна)!

16. Замість продовження нумерації сторінок *Розділ 4 Визначення меж та режимів використання історичних ареалів та зон охорони пам'яток міста Святогірська* (назва запропонована замість «Проектно-регулятивного розділу») пронумеровано не С. 104, а як в кресленнях – арк.1, аркушів 18;

17. Структура **розділу 4** не чітко сформульована і не в повному об'ємі подано інформацію, плутанина в термінах (див. приклади, де 4.1. Основні принципи системи охоронного зонування території міста; 4.2. Межі територій і зон охорони пам'яток, історичного ареалу, режими їх використання; 4.3.1. Межі та режими використання комплексних охоронних зон пам'яток; 4.3.2. Охоронні зони окремих пам'яток; 4.3.3. Межі та режими використання зон регулювання забудови; 4.3.4. Межі та режими використання зон охорони археологічного культурного шару; 4.3.5. Межі та режими використання зони охоронюваного ландшафту; 4.3.6. Межі та режими використання історичного ареалу міста). **Слід детально відредагувати даний розділ!!!;**

18. Замість продовження нумерації сторінок *Розділ Додатки* пронумеровано не С. 122, а як в кресленнях – арк.1, аркушів 62;

19. В *Додатку А* (С.123-126) змішано різні за статусом пам'ятки, першочерговими слід подавати національного статусу, а потім місцевого; таблицю з археологічними пам'ятками слід привести до одного вигляду оформлення з іншими пам'ятками; доповнити перелік пам'ятками архітектури національного значення; уточнити термінологію і коректно прописати назви об'єктів, їх статус, види і інш.;

20. В *Додатках ПЗ (фотоматеріали* на С. 163) виправити назви статусу щойно виявлених об'єктів культурної спадщини

20. Кресленик «Зони охорони пам'яток Святогірська. Основне креслення» (файл **_СВЯТОГІРСЬК – ЗОП_06.02.pdf**) плутанина з термінологією щойно виявлених об'єктів культурної спадщини в переліку об'єктів, відсутня нумерація зон охорони в таблицях з площами, що унеможливорює зручність роботи з матеріалами, певна плутанина з термінами в умовних позначках; назва кресленика не відповідає назві проекту! Перелік площ зон охорони подано з загальною площею цих зон?! В таблицях і на кресленнях вказано площа зон – в межах міста і за межами міста!? Відсутня загальна кількість аркушів в штампі; в умовних позначках відсутні втрачені культові і фортифікаційні споруди;

21. Кресленик «м. Святогірськ. Історико-архітектурний опорний план» (файл **02 ІАОП 08.02.2020 Основне кресл..pdf**) плутанина з межами міста і пропонованим історичним ареалом, відсутня площа ареалу і відношення до загальної площі міста, певна плутанина в термінах в списку об'єктів культурної спадщини і умовних позначеннях; тексти списків затуляють частину креслення; сумнівна компоновка матеріалу на кресленику; відсутня загальна кількість аркушів в штампі;

22. Кресленик «Територіальний і планувальний розвиток» (файл **03 ТПР.pdf**) – в наслідок корегування етапів розвитку слід відпрацювати даний кресленик! Який сенс у назві такої кількості часових меж у 1-му етапі «До 1526, 1526-1624, 1624-1787, 1787-1844 рр.»? Було б краще, щоб ці етапи простежувались у кресленику

різними кольорами – тоді буде зрозумілим напрямок розвитку планувальної структури. Чим відрізняються етапи «1844-1900 рр.» і «1900-1917 рр.»? відсутня загальна кількість аркушів в штампі;

23. Кресленик «Ландшафт м. Святогірська» (файл **04 Ландшафт.pdf**) не позначено тальвеги, а лише заплаву річки! Чому виникло бажання об'єднати ці поняття? Не всі вододіли позначено з вершинами!!! відсутня загальна кількість аркушів в штампі;

24. Кресленик «Архітектурно-просторова композиція історичного центру м. Святогорська» (файл **05 АПК.pdf**) чим обумовлена на даному кресленні межа позначена в умовних позначках «архітектурні ансамблі»? чим на кресленнику відрізняються головні планувально-композиційні вісі та вузли від другорядних? Дуже погано розрізняти! не позначено видових вісей і точок!

Висновки і рекомендації: Виконавцем документації по м. Святогірськ надано інформацію науково-дослідної роботи, до якої є низка побажань і зауважень, внаслідок чого перед тим як можна буде рекомендувати подальші дії і форми розгляду, пропонується відкорегувати структуру роботи (Розділ 4), відпрацювати матеріали меж міста і прилеглих територій, коректно визначити межі історичного ареалу, внести правки і корегування текстової частини. В робочому порядку рекомендовано відкорегувати матеріали і погодити основні питання дій з Науково-методичною радою для визначення подальших рішень.

**Член Науково-методичної ради
з питань охорони культурної спадщини
Міністерства культури та інформаційної
політики України**

О. Харлан